

қолма-қол ақшасыз төлемдер НАРЫҒЫНА ШОЛУ

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

2024 жылдың қорытындысы

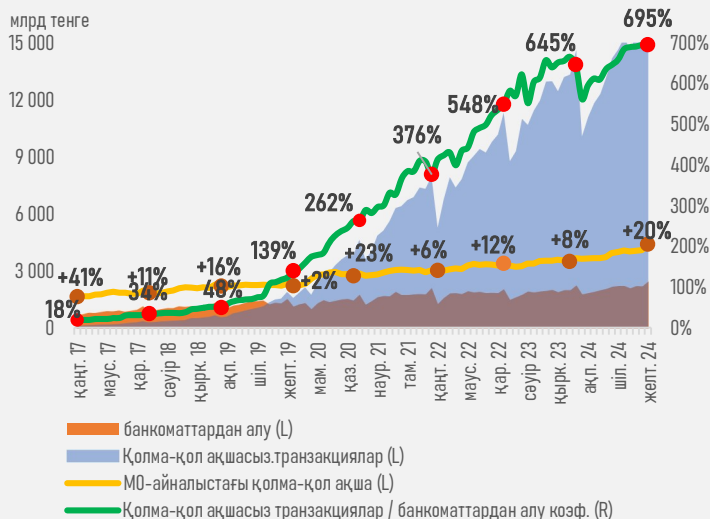
Резюме

- ✓ 2024 жылдың қорытындысы бойынша еліміздегі қолма-қол ақшасыз карточкалық транзакциялар көлемі рекордтық 165 трлн-ға жетті, бұл өткен жылмен салыстырғанда 16%-ға артық. Бұл көрсеткіш ЖІӨ-нің 123% құрады, бұл экономикадағы қолма-қол ақшасыз төлемдердің одан әрі енуін көрсетеді.
- ✓ Қолма-қол ақшасыз төлемдердің өсуі бірнеше негізгі факторларға байланысты болды:
  - бөлшек сауданы (+9,8% — 22,4 трлн дейін) және көтерме сауданы (+8,6% — 47,3 трлн дейін) жеделдетуді қоса алғанда, қолайлы макроэкономикалық ахуал;
  - экономиканы белсенді цифрландыру, бұл онлайн-банкингті пайдаланушылар санының ұлғаюымен (23,0-ден 25,9 млн-ға дейін), сауда кәсіпорындары санының өсуімен (910 мыңнан 1,1 млн-ға дейін) және POS-терминалдар желісінің кеңеюімен (1,0-ден 1,4 млн-ға дейін) қатар жүрді.
- ✓ Айта кетейік, ел бойынша POS-терминалдармен қамтамасыз ету айтарлықтай жақсарды: тұтынушылық шығындар мен қолма-қол ақшасыз төлемдердің танымалдылығының өсуі аясында әрбір мың адамға 53 жыл бұрын 68 құрылғы тиесілі.
- ✓ Қолма-қол ақшасыз есеп айырысу инфрақұрылымының кеңеюіне және олардың көлемінің өсуіне қарамастан, қолма-қол ақшасыз операциялардың үлесі бір жыл бұрынғы 86,2% көрсеткіштен 86,7% - ға дейін өсті.

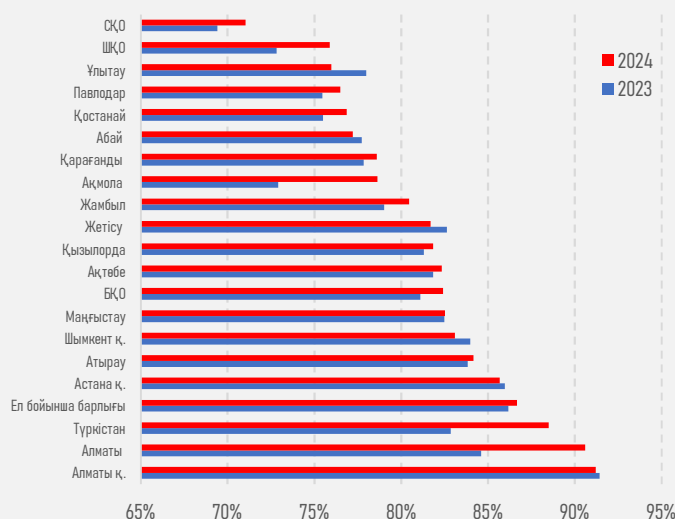
- ✓ Қолма-қол ақшасыз операциялардың үлесін сақтау қарқыны жоғары инфляциялық процестер (транзакциялар саны азайды), мобильді аударымдарды фискализациялау бойынша бірнеше науқандар, көлеңкелі экономика үлесінің тұрақтылығы (~18%) аясында елдегі қолма-қол ақша көлемінің (+20% — 4,4 трлн-ға дейін) айтарлықтай өсуіне байланысты.
- ✓ Айта кетейік, орта есеппен әрбір қазақстандыққа бір жыл бұрын 184 мыңға қарсы 218 мың қолма-қол ақша келеді.
- ✓ Бұл ретте 2024 жылы қазақстандықтар банкоматтар арқылы 2023 жылғы 22,9 трлн теңгемен (+11%) салыстырғанда 25,4 трлн теңгені қолма-қол ақшаға айналдырды. Өсімнің 82% — үш өңір қамтамасыз етті: Алматы қ. (+11,4 трлн), Шымкент қ. (+1389 млрд) және Жетісу облысы (+1249 млрд).
- ✓ Халықаралық карточкалар саны бойынша жергілікті карточкаларға қарағанда көбірек таралды. Халықаралық жүйелердің төлем карталарының саны 54,6 млн (+5,0 млн немесе 10,0%) дейін, ал жергілікті карталардың саны 26,7 млн (+1,9 млн немесе 7,5%) дейін өсті, бұл олардың нарықтағы үлестерін қалыпты қайта теңестіруге әкелді (төменде қараңыз).
- ✓ Өңдеу ерекшеліктеріне байланысты, қолма-қол ақшасыз төлемдер көлемінде басым үлес жергілікті жүйелерге тиесілі-80% (ыңғайлылығына (мысалы, QR-төлемдерімен), қол жетімділігіне және жергілікті банктердің төлем экожүйелеріне интеграциялануына байланысты); ал халықаралық төлем операцияларында — 76% (банкоматтар бұл операцияларды өңдеу арқылы өңдейді халықаралық жүйелер, елден тыс карталарды пайдалану).

ҚР аумағында қолма-қол ақшасыз транзакциялар *

ҚР қолма-қол ақшасыз транзакциялар динамикасы

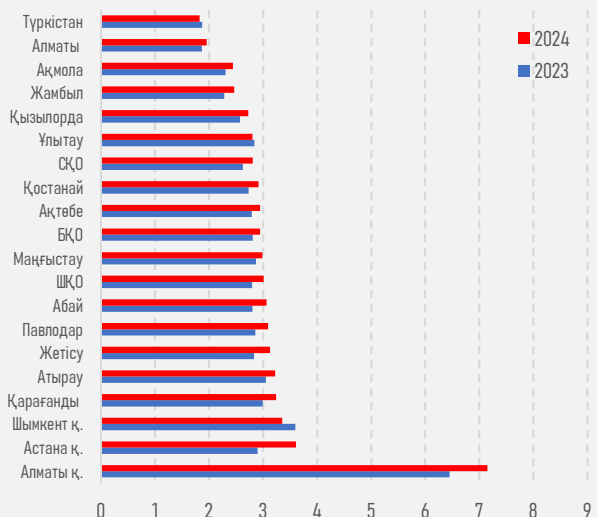

Ең «қолма-қол ақшасыз» аймақтар

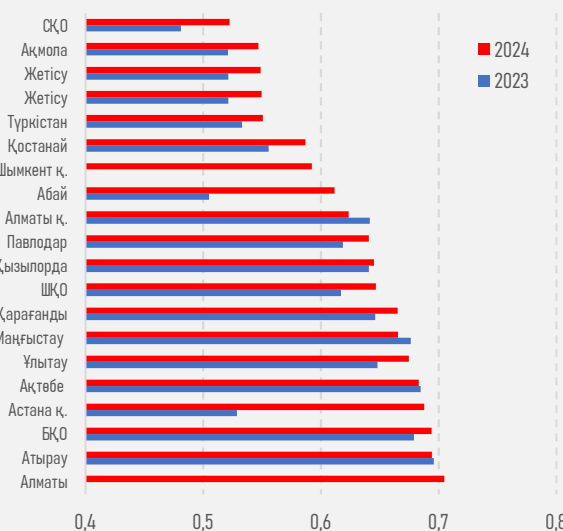

Жан басына шаққандағы айналымдағы төлем карталарының саны *

Жан басына шаққандағы дебиттік карталар саны

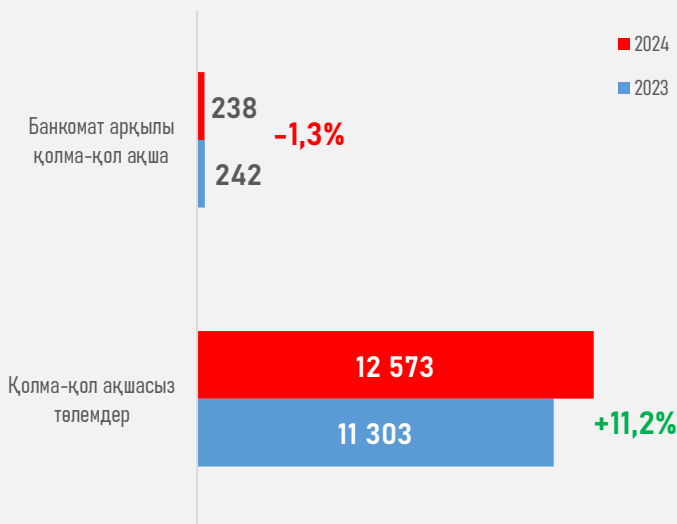
Жан басына шаққандағы несиелі картаның саны

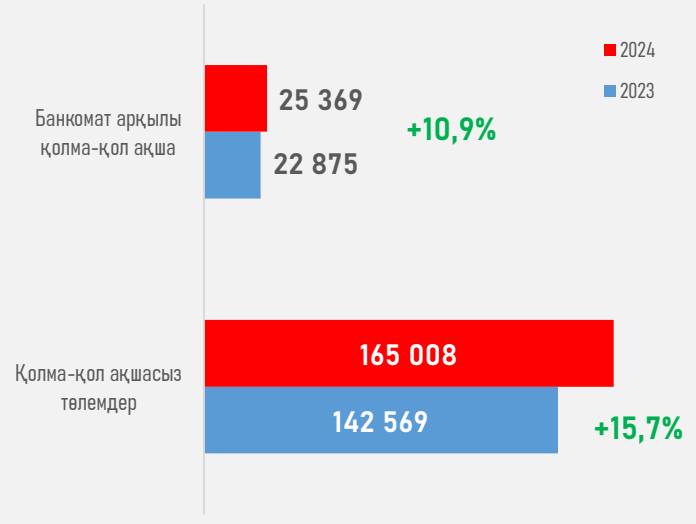
* Деректер көзі: ҚРҰБ, ҚР АӘДБ БНС

Төлем карталары бойынша транзакциялар*

Транзакциялар саны, млн операциялар

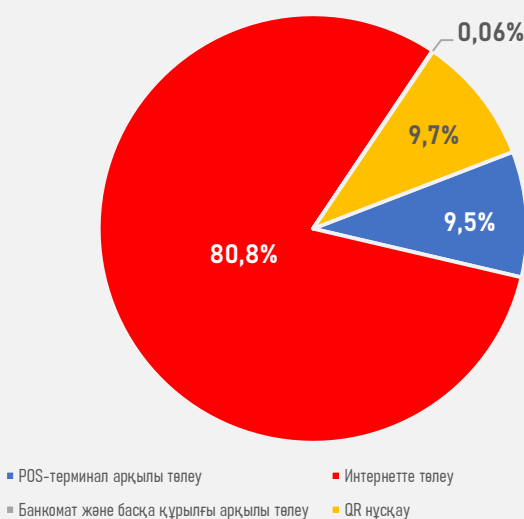

Транзакциялар көлемі, млрд теңге

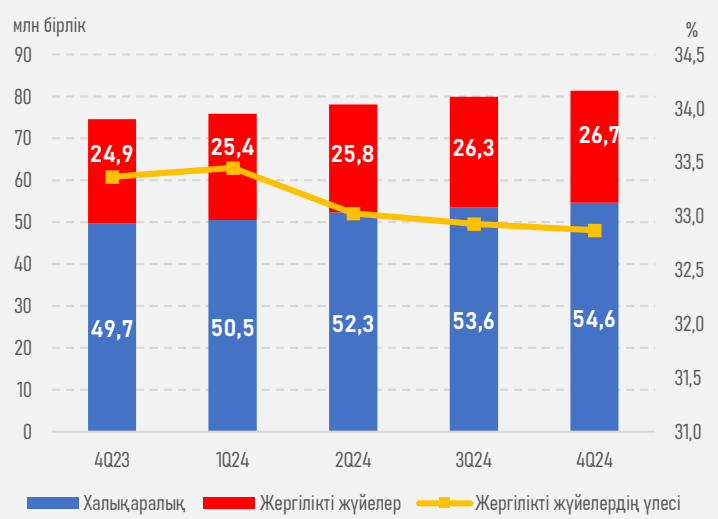

Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың түрлері бойынша бөлу және жергілікті төлем жүйелерінің үлесі*

Қолма-қол ақшасыз операциялар

Айналыстағы төлем карточкалары, млн

* Деректер көзі: ҚРҰБ

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2025

Кезеңнің қысқаша қорытындылары

Төлем жүйесінің серпінді дамуы бәсекелестіктің күшеюі және нарыққа қатысушылардың Елеулі инвестициялары, тұтынушылардың қалауларындағы өзгерістер, жаһандық технологиялық трендтер жағдайында сақталады.

«Қолма-қол ақшасыз» енудің елдік деңгейі 2024 жылдың қорытындысы бойынша 87% белгісіне жетті, қолма-қол ақшасыз ақша беру жөніндегі операциялардың тиісті көрсеткіштерінен 6,5 есе асып түсті (Т165 vs Т25,4 трлн). Өңірлік бөліністе 2024 жылы қолма-қол ақшасыз транзакциялар үлесі өсімінің көшбасшылары Алматы (+6,0 п.т.), Түркістан (+5,6 п.т.) және Ақмола (+5,7 п.т.) облыстары болды. Осы орайда алғашқы екі өңір де жалпыхалықтық деңгейден өтті: Алматыда қолма-қол ақшасыз ақшаның үлесіне қазір 91%, Түркістанда — 89% келеді.

Бұл ретте елдегі қолма-қол ақшасыз транзакциялар бойынша бір операцияның «орташа чегі» есепті кезеңде — 12,6-дан 13,1 мыңға дейін (+4,0%), банкоматтардан алу бойынша — 94,7-ден 106,4 мың теңгеге дейін (+12,4%) өсті, бұл номиналды жалақының (+11,3%) және қазақстандықтардың кірістерінің жоғары өсу қарқынын көрсетеді (+4,5%).

Көлеңкелі экономиканы қысқарту (көлеңкелі экономиканы төмендету жөніндегі КРІ мемлекеттік органдардың даму жоспарларына енгізілетін болады) және қаржылық сауаттылықты жақсарту жөніндегі шаралардан басқа, қолма-қол ақшасыз операциялардың одан әрі енуіне сектордағы инновациялардың жоғары деңгейі, ұлттық цифрлық инфрақұрылымды одан әрі жетілдіру және құру (бірінші жартыжылдықта төлем үшін бірыңғай QR-кодты енгізу күтіледі), Төлем процестері мен өнімдеріндегі AI және машиналық оқыту.